

FRÅN GRÄVA UPP RABATT TILL CHATTA

Förändringar hos ordförrådet i svenskläroböcker för
årskurs sju

Kandidatavhandling

Josefiina Viertoma

Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Svenska språket
22.4.2013

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Josefiina Viertoma	
Otsake: Från gräva upp rabatt till chatta – Förändringar hos ordförrådet i svenskläroböcker för årskurs sju	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatintutkielma
Vuosi 2013	Sivumäärä 33
<p>Tutkielmani tarkoituksena on selvittää, miten sanasto on muuttunut seitsemännen luokan B-ruotsin oppikirjoissa kahdessakymmenessä vuodessa. Tutkimusaineistona minulla ovat kirjat <i>Toppen 7</i> (1983), <i>Satsa på svenska 7</i> (1984), <i>Klick 7</i> (2003) ja <i>Din tur 1</i> (2003), joista tarkastelen pääkappaleiden sanastoa substantiivien, adjektiivien ja verbien osalta. Tarkastelen erityisesti, ovatko jotkin sanat korvautuneet ajan saatossa toisilla, onko sanastoon tullut uusia sanoja ja onko joitain sanoja, jotka ovat hävinneet kokonaan sanastosta. Tutkimusmetodinä käytän laadullista sisällönanalyysia.</p> <p>Tutkimukseni tulokset osoittavat, että teknologisen kehityksen myötä on syntynyt paljon uusia sanoja ruotsin kieleen, ja se näkyy myös tarkastelemisani oppikirjoissa. Uutta sanastoa on tullut oppikirjoihin myös sitä kautta, kun vielä 80-luvulla huoliteltuun kieleen sopimattomat slangisanat ja muut liian puhekieliset ilmaukset on hyväksytty yleiskieleen. Mikään sana ei ole hävinnyt tuossa ajassa sanastosta täydellisesti, mutta maaseutu ei ole enää niin keskeisessä roolissa suomalaisten elämässä kuin ennen ja se heijastuu myös oppikirjojen sisältöön. Tämän myötä kyseiseen aihealueeseen liittyvä sanasto on siis hieman vähentynyt.</p> <p>Tuloksista voi päätellä, että vastaavanlainen kehitys jatkuu myös tulevaisuudessa. Teknologia luo uusia laitteita ja ilmiöitä, joille tarvitsee uusia nimiä ja vanhat laitteet ja niiden nimet jäävät pikku hiljaa unholaan. Tämän hetkisistä slangisanoista tulee hyväksytyjä huoliteltuun kieleen ja yhteiskunnan muutokset heijastuvat oppikirjoihin ja vaikuttavat tätä kautta sanastoon. Voi myös olla, että uudemmissa ruotsin kielen oppikirjoissa ollaan rohkeampia puhekielelle, sillä halutaan antaa autenttisempi kuva kohdekielestä. Sanaston sisältöön saattaa myös vaikuttaa se, ettei oppikirjoja ja niiden sisältöä tarkasta enää kouluhallitus niin kuin 80-luvulla, vaan vastuu on oppikirjan tekijöillä.</p>	
Avainsanat: ordförråd, ordförrådsutveckling, svensklärobok, högstadiet, b-svenska, språkutveckling	
Säilytyspaikka: JYX	
Muita tietoja: -	

INNEHÅLL

1 INLEDNING.....	3
2 TEORETISK BAKGRUND	4
2.1 De centrala begreppen	4
2.2 Läroplanerna.....	5
2.3 Läroboken i undervisningen.....	8
2.4 Om ordförrådsutveckling	9
3 MÅL, MATERIAL OCH METOD	12
3.1. Mål.....	12
3.2 Material	13
3.3 Metod.....	14
4 RESULTAT	15
4.1 Ord som har uppkommit i takt med nya företeelser.....	15
4.2 Ord som inte har accepterats förr till ett vårdat språk och ord som har fått en ny betydelse ...	17
4.3 Ord som speglar tidpunktens värld.....	21
5 DISKUSSION.....	23
5.1 Sammanfattning av resultat	24
5.2 Reliabilitet och validitet	27
6 AVSLUTNING.....	28
7 LITTERATUR.....	30

1 INLEDNING

Med hjälp av läroboken får många den första kontakten till ett nytt språk. Ivriga nybörjare, såsom till exempel jag i början av högstadiet, läser om styckena många gånger för att säkert kunna allt. Bokens ord blir familjära och inpräglas som grundläggande ordförråd som man kommer ihåg ännu många år senare. För det andra, några minns endast få konstiga och kanske helt onyttiga fraser och ord på ett främmande språk efter flera år efter inläringen. Att genomgå samma stycke många gånger i klassrummet har fungerat bevisligen. Därför blev jag intresserad av hurdana ord läroböcker i svenska erbjuder inlärare och om det har hänt någon förändring i vokabulär under de senaste årtiondena. Har ord, som man lär sig utantill som ivrig nybörjare, förblivit desamma under dessa år? Det är också intressant att ta reda på hur mycket tidpunkten påverkar ordförrådet.

Förändringarna i språket och dess utveckling syns snabbast i ordförrådet (Pettersson 1996:118). Språket speglar världen, och det är av intresse att forska i ordförrådet i svenskläroböckerna. Syftet med denna avhandling är att kartlägga hur ordförrådet har förändrats i B1-svenskläroböcker för årskurs 7, alltså för nybörjare, under 20 år. B1-svenska är det andra inhemska språket för finskspråkiga och det börjar på årskurs sju. Jag valde fyra böcker, *Toppen 7* (1983) och *Satsa på svenska 7* (1984) från 1980-talet och *Klick 7* (2003) och *Din tur 1* (2003) från 2000-talet. I denna studie ska jag jämföra de äldre böckerna med de nyare och redogöra för om några ord har ersatts av andra, om det har uppkommit nya ord eller om några ord är tagna ur bruk i svenskläroböckerna.

Genom att studera förändringar hos ordförrådet i svenskläroböckerna, får man information om de centralaste temaområdena där det sker mest ordförändringar. Denna information kan utnyttjas när nya läroböcker planeras och man vill förutse, vilka ord som är aktuella också några år senare efter publiceringen. I denna studie behandlar jag också lite teman som har föreskrivits i läroplanen, eftersom de påverkar ordförrådets innehåll. Härutöver behandlas det lärobokens roll i undervisningen i denna avhandling, och olika sätt hur ordförrådet kan utvecklas, i den mån som det är relevant för min undersökning.

Som hypotes har jag att det har dykt upp nya ord i svenskans ordförråd i takt med att världen har förändrats och i synnerhet med den teknologiska utvecklingen och att detta syns också i läroböckerna i svenska. Min andra hypotes är att några ord som förekommer i de nyare böckerna kunde ha beräknats som slang ännu på 1980-talet och därför förekommer de inte i de två äldre böcker som jag har analyserat.

I nästa kapitel behandlar jag den teoriska bakgrunden för min undersökning och i kapitel 3 redogör jag mitt syfte, material och min undersökningsmetod. I resultatdelen redovisar jag mina viktigaste resultat. Till slut diskuterar jag mina undersökningsresultat och reflekterar över hur ordförrådet kommer att utvecklas i böckerna i framtiden och granskar reliabiliteten och validiteten hos min studie. Avslutning innehåller sammanfattningen av studien.

2 TEORETISK BAKGRUND

I detta kapitel redogör jag för den teoretiska bakgrunden för min undersökning. Först förklarar jag de centrala begreppen för min studie. Därefter presenteras 1982 års läroplan respektive 2004 års motsvarande läroplan och vad som sägs där om de teman och det ordförråd som skall ingå i innehållet av det lärostoff som behandlas under respektive årskurs. Därefter presenteras det teori om allmän ordförrådsförändring och lärobokens roll i undervisningen. Jag kommer att utnyttja teorin om allmän ordförrådsförändring när jag indelar mina fynd enligt den i tre kategorier, eftersom det inte finns någon färdig mall som jag kunde använda för att indela mina resultat i detta fall.

2.1 De centrala begreppen

Vad är ett ord? Om man vill definiera det mycket enkelt, konstaterar Carter (1998:3, 5) att ett ord är vilken sekvens som helst som består av bokstäverna enligt en ortografisk definition och den minsta betydelsefulla enheten i språk. Malmgren håller med Carter och konstaterar att ordet är en följd av bokstäver som står mellan två spatier (1994:12). Det finns ändå undantag i denna definition också, men att börja specificera alla undantag är inte nödvändigt med tanke på min studie. Ordets frekvens betyder ordets omfattning, dvs. hur ofta och hur många gånger ett visst ord framkommer t.ex. i ett visst ordregister.

Ett ord kan ha konnotationer vilket betyder att ordet kan uppväcka olika associativa bibetydelser hos olika människor. T.ex. slangord kan bevara sina konnotationer länge hos människor och därför det alltid är lite tvivelaktigt när ett sådant ord tas med till ett vårdat språk. Enligt Malmgren (1994:14) är dessa konnotationer och stilnyanser ibland svårt att reda upp, eftersom ordböcker kan ge korslagna betydelsebeskrivningar. Sådana beskrivningar kallas cirkeldefinitioner, som måste undvikas i möjligaste mån.

Ordförrådet består av ord. Vanligtvis när människor tänker på ordförrådet som begrepp, tänker de på att det är ett yttre ordförråd som finns till exempel i boken. Ordförrådet kan ändå delas enligt två olika betydelser, och Sjöström (2006:73) presenterar att dessa heter mentalt lexikon och lexikon som finns konkret i en tryckt bok i alfabetisk ordning. Det mentala lexikonet är det som finns i människans minne och det kan ha cirka 70 000 lexikala enheter, medan det andra är det som utgör en uppräkningslista av språkets ord och en redogörelse för de enskilda ordens betydelser. I min studie granskas det hela tiden lexikon som finns konkret i läroböckerna.

En lärobok är ett material som har gjorts upp i syfte att använda den i undervisningen (Lappalainen 1992:11). Den följer oftast någon läroplan och innehåller stycken. Att läroboken borde vara i en bokform stämmer inte längre och passar inte i definitionen, eftersom antalet digitala och virtuella läromedel och material har ökat på senaste tiden. I synnerhet språkläroböcker har lingvistiska och kulturella komponenter: grammatik, ordförråd och kultur (Kramsch 1988:145, 163, refererad i Karjala 2003).

2.2 Läroplanerna

Läroplanerna linjerar undervisningen i skolorna. En orsak till att jag valde just *Toppen* och *Satsa på svenska*, *Din tur* och *Klick* som material, var förutsättningen att de följer samma läroplan för att undvika olikheter i ordförrådet som beror på fyra olika läroplaner, som kan innehålla olika teman eller har olika regler gällande innehållet. *Toppen* (1984) och *Satsa på svenska* (1983) följer 1982 års lärokursplan och det står också i början av böckerna. År 1982 fanns ingen riktig läroplan såsom nuförtiden. *Din tur* och *Klick* är gjorda på basis av ”den nya läroplanen” alltså 2004 års läroplan. De alla fyra böckerna har varit också de första böcker som har publicerades efter dåtida nya läroplaner eller lärokursplaner, varför man kunde anta att deras ordförråd har uppdaterats och det är således aktuellt och representerar ett språk och behov som är karakteristiska för denna tid.

Såsom det konstaterades fanns det ingen riktig läroplan 1982. Olika bestämmelser som styrde undervisning och läromaterial dåför tiden var 1982 års lärokursplan, Läroplanen för grundskolan (POPS-1970) och Oppilaalle vieraat kielet (Främmande språk för en elev (egen översättning), 1976). POPS-70 gjorde en stark grund för all undervisning i grundskolor. Det ställde upp målen för språkundervisningen vilka var att eleven kan producera och förstå muntligt och skriftligt språk, våga kommunicera, få kulturkunskaper om språket och ha en positiv attityd till språket och dess talare. Alla dessa drag kvarstår fortfarande i dagens läroplaner. POPS-70 hade också målen för omfattningen av ordförrådet och de strukturer som eleven måste behärska.

Dessa mål preciserades 1976 i Oppilaalle vieraat kielet (1976:23–24) som innehåller till och med noggranna listor av väsentliga ord. I undervisningen ingick följande temaområden:

- Människa och kropp
- Hälsa och sjukdomar
- Vardagligt liv
- Människosamfund ja samhälleligt liv
- Människans omgivning

Under dessa huvudrubriker finns ännu noggrannare och specificerade teman. Om ordförrådet sägs det att man borde välja de ord som eleverna ska lära sig på basis av ordens kommunikationsvärde. När man väljer ut ord, ska man utnyttja informationen om deras frekvens och omfattning som man kan få med hjälp av frekvensundersökningar. Med hjälp av frekvensundersökningarna har arbetsgruppen kartlagt det centrala ordförrådet som finns som bilaga i slutet av boken, men det har tillagts att det grundläggande ordförrådsförslaget är bara en del av det ordförrådet som kan behandlas i grundskolan. I bilagan har ord delats in i tre kategorier, enligt ämnesområdena, sedan ordklasserna och till sist enligt alfabeten, varför det kommer att vara lätt och intressant att jämföra mina resultat med dem när jag behandlar ordförrådet i *Toppen* och *Satsa på svenska*.

1982 års lärokursplan (Peruskoulun ruotsin kielen oppimäärä ja oppimääräsuunnitelma) lade till att när det väljs lärostoff, måste det fästa mer uppmärksamhet på att språket används som hjälpmedel att kommunicera. Annars hade det inga nya viktiga bestämmelser. Följande aspekter skulle beaktas:

- Kommunikationsövningar: vad ska en elev kunna göra med språket och för vilket syfte
- Språkbrukssituationer: i vilka situationer (roller, tidpunkt, plats) och avsikter måste en elev kunna använda språket
- Ämnesområden och begrepp: vilka tankar, begrepp och sakinnehåll ska en elev förstå och kunna uttrycka
- Ordförrådets innehåll: hur många och vilka ord och idiom måste en elev förstå och kunna använda
- Grammatik: vilka olika strukturer måste en elev förstå och kunna använda (det presenterades bara allmänna urvalsgrunder men inte detaljerade strukturlistor).

På 2000-talet är situationen lyckligtvis tydligare när det finns bara en grundläggande hänvisning som bör ta beaktande till i stället för tre olika. 2004 års läroplan nämner ingenting i synnerhet om

innehållet av ordförrådet i grundskolan. Det definierar ändå målen, som eleverna borde nå i slutet av grundskolan och det ger fingervisning om ordförrådet:

Eleven skall lära sig att redogöra för grundläggande fakta om sig själv och sin närmaste krets och att kommunicera på svenska i enkla alldagliga situationer där samtalspartnern vid behov kan hjälpa till. Eleven skall också lära sig att förstå text som behandlar vardagslivets händelser eller att av sammanhanget sluta sig till det talade och eleven skall lära sig att skriva ett kort meddelande i bekanta och lätt förutsägbara situationer som anknyter till dagliga behov och upplevelser. (Utbildningsstyrelsen 2004:132)

Den centralaste faktorn som definierar mest ordförrådet är det centrala innehållet. Enligt läroplanen är de viktigaste temana och innehållen:

- närmiljön och hithörande bekanta personer, saker och aktiviteter som i väsentlig grad hör till den, såsom hem, familjemedlemmar och vänner
  - fritid och hobbyer
  - resor
  - skola, skolkamrater och lärare
  - livet på landet och i staden
  - att göra uppköp och använda offentliga tjänster
  - baskunskaper om finlandssvenska, svenska och övriga nordiska livsformer
- (Utbildningsstyrelsen 2004:133)

Ordförrådet kommer alltså att bildas med vardagliga ord som eleven ska behöva i sitt normala liv för att klara av vanliga situationer. Det behövs inte specifika meningar eller ord och kommunikativitet är viktigt. När man jämför dessa olika målbeskrivningar i språkundervisningen från två årtionden, finns det mycket detsamma. 1976 och 1982 definierades det nästan samma teman som i 2004 års läroplan, varför det kan antas att teman och innehåll var ganska likadana i läroböckerna under båda årtiondena, eftersom de saker som nybörjare ska börja tala om på främmande språk är oftast lätta. Språkinläringen påbörjas nästan alltid med att presentera sig själv och därigenom flyttas det till närmiljön, familj och andra saker som står nära nybörjare och språkinlärare. Således kan man anta att det inte kommer att finnas sådana olikheter i ordförrådet i dessa läroböcker som skulle bero på olika teman, utan troligen beror på skillnaderna på andra faktorer. Det vore intressant också att ha ett likadant grundläggande ordförrådsförslag i den nuvarande läroplanen som förr men frågan är, om det ens är eller har varit nödvändigt när ordförrådet utvecklas hela tiden och temana sätter tillräckliga ramar och gränser för ordförrådet.

2.3 Läroboken i undervisningen

I Finland har läroböckerna en central roll i undervisningen. Undervisningen grundar sig mycket på läroböckerna och deras innehåll varför det har en stor betydelse vad som står där. Mikkilä och Olkinuora (1995:98, 100) har konstaterat att läroboken har haft länge en stark position i undervisningen, den används som grund för planering av undervisningen och enskilda didaktiska lösningar, fast läroboken vanligen är bara en faktor i en komplicerad interaktionssituation.

Ännu på 1980-talet kontrollerade Skolöverstyrelsen att läroböckerna följer den landsomfattande läroplanen, men det görs inte nuförtiden (Karjala, 2003:78). Nu har lärare och författare större ansvar för innehållet och deras roll är mycket viktig, eftersom undervisningen är så bunden till läromaterialet. Därför borde bokförfattarna kolla hur frekventa ord är, vilka de väljer med till en lärobok, för att öka reliabilitet hos läroböckerna och undvika för sällsynta ord. Det finns inga regler eller bestämmelser nuförtiden som ska definiera vilka ord, hurdana övningar och innehåll som borde ingå i en lärobok, men det är klart att läroplanen bestämmer stora linjer. Således kan det konstateras att ordförrådet i läroböckerna bestäms enligt läroplanens innehållsteman och därför är det delvis liknande i olika lärobokserier fast små personliga drag kan märkas beroende på till exempel huvudtemat i boken.

Enligt Alanen (2000:192) försöker läroböckernas temaområden ha en anknytning ungdomarnas liv och man försöker behandla ämnen som är nära ungdomar, vilket återspeglas i en stilart som används i boken och detta betyder talspråkliga ord och slangord. Alanen konstaterar också att när det används slang i böcker, problematiskt med det är att slang kan föråldras snabbt och ord kan vara bundna till ett visst område eller en viss grupp.

Grünbaum (1987:46) konstaterar att talspråket i läroböckerna skall vara ledigt men vårdat och skriftspråket också, men det får inte vara talspråkshärmande. Hon är ense med Alanen (2000) om att slangord orsakar problem: När en nybörjare börjar använda slangord har personen inte ett djupare förhållande till dem och språket, och personen kan tro att dessa ord har samma neutralitet som de andra orden och att det inte finns någon variation mellan dem. Det kan irritera andra människor som har språket som modersmål. Problematiskt med svenskläroböckerna är att det inte står där att ord har olika stilistiska värde, i vilken kontext och hurdana situationer inlärare får använda dessa ord. Enligt mina observationer står det ändå ibland i boken att ordet är ”talspråkligt”, men kanske det borde beaktas mer.

Karjala (2003:56) påpekar att språket i läroböckerna måste vara så användbart, korrekt och autentiskt som möjligt. De två sist nämnda strider sig mot varandra, eftersom autentiskt språk innehåller svärord men de passar inte i en korrekt text. Vad angår lärobokens innehåll, finns det många dilemman och många olika faktorer som borde tas hänsyn till när man utarbetar en lärobok och det verkar vara omöjligt att skapa en perfekt lärobok när olika faktorer försöker utesluta varandra.

2.4 Om ordförrådsutveckling

Ett levande språk förändras alltid men i små steg (Pettersson 1996: 12). Förändringarna kan ske i grammatik, uttal, ortografi och ordförråd. När det gäller ordförrådet, kan ord försvinna och komma till, få nya betydelser eller de kan förändra sin form. Förr i världen kom det många nya ord till svenskan genom lån ur olika språk och den största orsaken till det var att svenskan saknade en egen motsvarighet till ordet, eftersom de företeelser som dessa ord kom att beteckna inte hade funnits tidigare i det svenska samhället.

De dominerande språk som har haft ett stort inflytande på svenska där svenska har lånat in ord har varit latin, lågtyska och franska (Pettersson 1996:118–127). Nuförtiden är engelska det dominerande språket i många fall och man kan märka lätt dess inverkan på ordförrådet fast ordets uttal och ortografi kan variera. Man kan också hålla med om detta faktum fortfarande att nya ord lånas in vid behov, t.ex. nya företeelser föds mest inom det teknologiska området vars världsspråk är engelska och därifrån är det lätt att låna in nya ord till språket. Som exempel kan man nämna sådana ord chatta och en dvd.

Sjöström (2006:46–48) ger en omfattande utredning hurdana olika semantiska förändringar som kan ske i språket. Språklig betydelse kan utgöra en relation mellan en uttrycksform, dess intension och extension och det finns sex möjliga fall hur ordet kan förändras. Med uttrycksform avses helt enkelt uttrycksformen, ljudet eller ljudsekvensen vilka kan representeras av bokstäver och bokstavskombinationer. Intension betyder vad uttrycket betyder, vad dess innehåll är och föreställningar som är knutna till uttrycket. Extension däremot betyder vad uttrycket betecknar och avses mängden av ting. Enligt Sjöström är dessa sex möjliga fall:

- Alla tre faktorer har förändrats. Uttalssättet var olikt, ord betydde något annat och dess egenskaper var således olika. Till exempel historian om ordet *hus*.
- Uttrycket och dess intension har förändrats men inte uttryckets extension.

- Uttrycket ensamt har förändrats, alltså det händer uttalsförändringar.
- Intension och extension har förändrats men inte själva uttrycket, alltså ordet uttalas på ett vanligt sätt men det har nya betydelser. Detta är ett mycket vanligt fall i semantisk förändring.
- Endast ordets intension har förändrats, ordet kan ha fått till exempel en pejorativ betydelse.
- Varken uttrycket, dess intension eller extension har förändrats. Historiskt sett har ingen förändring alls inträffat. (Sjöström 2006:46-48)

Det tredje fallet är egentligen inte en semantisk förändring, men i det långa loppet kan skriftbilden förändras enligt uttalssättet och så föds ett nytt ord. De mesta avsevärda förändringsfallen med tanke på en snabb ordförrådsutveckling är uttalsförändringar och betydelseförändringar som har en central roll och betraktas också i min studie.

Nya ord som integreras i språket kan förändra ordförrådet både kvantitativt och kvalitativt. Enligt Edlund & Heine (1992:115) kan resultatet bli att språket bara tillförs nya ord och begrepp, existerade ords betydelse förändras eller gamla ord kommer ur bruk. Ibland händer allt detta samtidigt. Nya ord kan alltså lånas in i språket även om svenskan redan har sin egen motsvarighet. Enligt Strömquist (2011:20) är det bara frågan om dubbla uttrycksmöjligheter. Detta är fallet i synnerhet när det gäller ord som har lånats in ur engelskan, som kallas för anglicismer. De kan komma till språket genom misstag, utan en medveten notering av ordets osvenska ursprung fast språkanvändaren ville använda ett korrekt språk eller det kan också vara språkbrukarens medvetna beslut när man vill ha variation i sitt språkbruk.

Många synonymer till ord kan också möjliggöra lite variation, till exempel några invandrare kan ha sina egna ord i tal som majoriteten inte använder i sitt aktiva ordförråd. Enligt (Birch-Jensen 2007:93) byter vi också hela tiden ut en del ord som av någon anledning kan kännas föråldrade, ”dåliga” eller ”fel”. Ett bra exempel är ordet *dator* som har haft olika namn vid olika tidpunkter.

Det talas mycket om lånord, som får nya morfemkombinationer i språket och det är ju för det mesta detta människor tänker på när det talas om lån, men det finns också betydelselånord. Enligt Edlund & Heine (1992:119) betyder det att ordets betydelse förändras, alltså innehållssidan hos ett redan existerande ord blir en annan och det är en mer semantisk än lexikal förändring. Om till exempel ett ord betyder någonting i engelskan, kan svenskan börja använda samma ord, sin egen motsvarighet med samma betydelse, fast ortografin vore helt annorlunda eller ordet kan vara inlånat från

franskan. Alltid behöver man inte låna in ord, man kan också bilda nya ord genom att sammansätta och ett vanligt sätt är också lägga till olika ändelser i ett bekant ord för att få något nytt.

Birch-Jensen (2007:114) delar ordlån in i tre olika kategorier som är ordimport, begreppsimport och blandimport. Ordimport betyder raka lån som är uppenbara lånord. Problemet är bara att när språkanvändare vill böja dessa ord i plural, är det svårt att veta det rätta alternativet. Begreppsimport är det som Edlund och Heine (1992) redan har förklarat, alltså direkta översättningsimporter. Detta är endast en liten grupp av ordlån. Blandimport innebär så som namnet antyder att man blandar lånade ord och uttryck med svenska ord.

Gamla ord kan få nya betydelser och på det sättet dyks det också upp nya uttryck till språket. Birch-Jensen (2007: 93) konstaterar att om alla använder ord i fel betydelse blir det slutligen ”rätt”. Detta fenomen kallas betydelseglidning eller betydelseskiftning. Enligt Strömquist (2011:235) är betydelseglidning ett vanligt fenomen. Vissa ord kan få en ny betydelse och fungera vid sidan av det äldre ordet eller den äldre versionen kan helt försvinna ur bruket. Det kallas ordförlust.

Några ord kommer till språket genom att vara först klassificerade som slang men senare de godkänns till ett vardat språk. Kotsinas (2007:168) påpekar att språkdrag sprider sig från grupper med låg social status till grupper med högre status och slang är ett bra exempel på detta. Birch-Jensen (2007:90) konstaterar att slangord brukar ha kort livslängd, men några ord stannar ändå i språket och blir vanliga i bruk och förlorar sin slangbetydelse om folket i alla åldrar börjar använda dem.

Ibland anses den förkortade formen av det ursprungliga ordet först som slang, till exempel ordet *bio* (*biograf*) fast det är helt vanligt att ord förkortas om folk använder dem ofta. Slangord har oftast ett mycket tydligt innehåll, vilket betyder att de hör till ordklasserna substantiv, adjektiv och verb (Kotsinas 2003:282, 22). När vi har många slangmotsvarigheter till ett ord, får vi en ökad synonymi både vad gäller grammatiska uttrycksmedel och ordförråd och därmed ökade möjligheter till stilistisk variation och betydelsenysansering (Kotsinas 2007:178). Slangord bildas ofta genom att använda prefix och suffix, förstärkningsprefix såsom jätte-, as-, döds- och suffix såsom -is (Kotsinas 2003:288). Slang är då ett medel att berika språket.

Språket speglar samhället och ord som har en stor frekvens i en viss tidpunkt presenterar bra just då den rådande världen. Således kan man skapa sig en bild av samhället från en viss tidpunkt genom att betrakta till exempel dåtida tidningar, nyheter och läroböcker och dess teman, innehåll och

ordförråd. Hurttta (2001) rekommenderar att de religiösa texterna passar bäst till att observera språklig förändring, eftersom de är mer oberoende av oväsentliga förändringsorsaker än andra texter. Enligt Kotsinas (2007:168) sprider sig språkförändringarna i samhället ju snabbare desto mer löst knutna sociala nätverk är och om individernas kontakter med andra grupper är många. Därför sker språkförändringarna vanligen snabbare i storstäder än på landsbygden.

Det finns många olika ordlistor som för bok över ord. Om något ord har förekommit många gånger och under en längre tid, kan man anse att det har blivit en del av det svenska språket. Då tas det med i olika ordlistor och således stabiliseras det nya ordet till språket (Birch-Jensen 2007: 89). En känd ordlista är till exempel SAOL (Svenska Akademiens ordlista). Därtill finns det SAOB (Svenska Akademiens ordbok) som beskriver svenskt skriftspråk från 1521 till nuläget och textdatabaser såsom <http://spraakbanken.gu.se/> som man kan utnyttja till exempel i forskning av ordförrådsutveckling. Det finns också många olika slangböcker, nyordsböcker och synonymböcker.

3 MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel presenteras syftet med denna avhandling, undersökningsmaterialet och analysmetoden som användes för att samla in materialet.

3.1. Mål

Syftet med denna avhandling är att kartlägga hur ordförrådet har förändrats i B1-svenskläroböcker för årskurs sju under 20 år. Jag vill veta om det finns några vissa mönster hur ordförrådet i läroböckerna utvecklas och om man kunde förutsäga någonting på grund av dessa resultat hur det kommer att utvecklas i framtiden.

De frågor som jag söker svar på är följande:

- 1) Finns det några ord som var helt vanliga i böckerna på 1980-talet men är frånvarande i de nya böckerna?
- 2) Har några ord ersatts av andra?
- 3) Har det uppkommit nya ord som saknas i ordförrådet ännu på 1980-talet men som är nu vardagliga?

Som hypotes har jag att ordförrådet har förändrats, eftersom det har dykt upp nya ord i svenskans ordförråd i takt med att världen har förändrats och i synnerhet med den teknologiska utvecklingen och detta syns också i läroböckerna i svenska. Troligen är den teknologiska utvecklingen den största orsaken för att det har uppkommit nya ord. Min andra hypotes är att några ord som förekommer i de nyare böckerna kunde ha beräknats som slang ännu på 1980-talet och därför förekommer de inte i de två äldre böcker som jag har analyserat. Ersättning av ord kunde det ha skett på så sättet att ett gammalt slangord har ersatt något vanligt äldre ord i de nyare läroböckerna.

3.2 Material

Som material har jag läroböckerna *Satsa på svenska 7* (1984), *Toppen 7* (1983), *Din tur 1* (2003) och *Klick 7 texter* (2003) och delvis *Klick 7 övningar* (2003), eftersom den innehåller styckenas vokabulär. Jag tog med i min studie bara ord som finns i huvudstyckena och som hör till antingen substantiv, adjektiv eller verb. För att avgränsa materialet valde jag bara dessa tre ordklasser, eftersom jag antog att de var mest relevanta för min studie och minskar oklarheterna i ordklassificeringen. Dessa tre bildar också de öppna ordklasserna, där antalet ord ständigt utökas efterhand som samhället utvecklas, varför de är de bästa alternativen att välja med i materialet (Bondpá 2013).

Jag uteslöt alla extra stycken och deras ordförråd i böckerna, eftersom man för det mesta koncentrerar sig på huvudstyckena i undervisningen och man kan anta att de innehåller det centrala ordförrådet. Jag ville ta fyra böcker med i min undersökning för att minska skillnaderna i resultaten som bara beror på boken och inte på tidpunkten. Jag är också intresserad av hur ordförrådet varierar mellan böckerna från samma tidpunkt. Andra orsaker till att jag valde just dessa böcker var deras nästan samma publiceringsår.

I början av 1980-talet gjordes det inte så många svenskböcker så att *Satsa på svenska* och *Toppen* var ganska lätta att välja med. På 2000-talet har utvecklingen i teknologi varit så snabb att jag ansåg att ett par år kan göra en avsevärd skillnad på resultatet och detta avgränsade jag bort genom att välja böckerna som är från samma år, 2003. Jag kunde inte ha gjort en bra jämförelse mellan böckerna från 2000-talet om den ena hade varit 6 år yngre än den andra. Orsaken till att böckerna är för årskurs 7 är att jag ansåg att det är lättare betrakta ordförråden när man kan anta att ordförråden är ganska likadana i sin utgångspunkt. När det finns många föregående årskursböcker i en serie kan ordförråden ha blivit så olika att det skulle ha varit svårare att veta om resultaten berodde mer på ordförrådsutvecklingen i allmänhet eller bara på det att fyra böcker har så olika ord i styckena.

3.3 Metod

Min metod är en kvalitativ innehållsanalys som är det bästa alternativet när forskningen grundar sig på färdigt material. Problematiskt med innehållsanalysen är att forskaren måste komma ihåg att vara objektiv och forskaren får inte låta sina egna subjektiva åsikter påverka resultatet. Ett problem kan också vara svårigheter att avgränsa stoffet på ett lämpligt sätt (Kiviniemi 2010: 73-79). Eftersom jag forskar i läroböcker, är min kvalitativa innehållsanalys också en materialbaserad analys, vilket betyder att tidigare observationer, teori och kunskaper om ämnet inte påverkar resultaten i denna undersökning (Tuomi & Sarajarvi 2009: 95). Således man kan anta att materialet är en reliabel källa till studien. Jag gjorde ingen kvantifiering, eftersom syftet med denna studie inte är att kartlägga omfattning av ordförråd eller betrakta dess förändringar kvantitativt. Därför räknade jag inte det exakta antalet av ord.

Jag gick igenom alla fyra böcker, samlade in alla verb, substantiv och adjektiv, som framträdde i huvudstyckenas vokabulär i böckerna i en tabell och jämförde dem med varandra. Dessa fyra böcker för årskurs 7 innehåller många samma ord som nybörjare behöver – heta, bo, fråga, svara osv och därför var det mycket lätt att märka sådana ord som skilde sig från dem som avvek från dessa vanliga ord. Därefter tog jag reda på om det fanns några motsvarigheter eller synonymer till dessa ord i någon av de tre andra böckerna eller om det fanns ord som inte hade några synonyma ord.

När jag hade hittat de ord som hör till mina centralaste ord, gick jag igenom ordregistren i slutet av läroböckerna. På det här viset fick jag en bättre uppfattning av ordets frekvens. Efter det att jag hade satt mig in i den forskningslitteratur som handlar om mitt ämne, utvecklade jag tre egna kategorier som presenterar olika sätt hur ordförrådet kan förändras och därefter indelade jag orden i olika grupper enligt dessa kategorier, eftersom det inte finns någon färdig teori kring den allmänna ordförrådsförändringen som skulle passa i min undersökning.

4 RESULTAT

I detta kapitel går jag igenom de resultat som jag har fått. Jag har delat upp resultaten i tre egna delar:

- 1) *Ord som har uppkommit i takt med nya företeelser*
- 2) *Gamla slangord och ord som har fått en ny betydelse*
- 3) *Ord som speglar tidpunktens värld.*

I de två första kapitlen presenteras de ord som ännu inte fanns i läroböckerna på 1980-talet som jag forskade i och det sista kapitlet innehåller de ord som kan tänkas vara typiska representanter för sin tidpunkt. Resultaten i tabellerna har skrivits i en alfabetisk ordning och på samma rad kan finnas flera ord som kommer från samma ordstam, de kan anknytas till samma ämnesområde eller de kan vara synonymer.

Inom parentes finns ord som finns utanför det centrala ordförrådet och de huvudstycken som jag undersökte, dvs. resten av alla ord som kan förekomma i en övning eller i de extra styckena. På detta sätt får man en mer omfattande uppfattning om ordens förekomst. Om ordet finns bara i den ena läroboken, kan det vara ett slumpmässigt val till ordförrådet, men när båda läroböckerna har det i sina register, finns det skäl att anta att man får en bättre bekräftelse att ordet håller på att bli vanligare eller är vanligt i språket vid denna tidpunkt.

4.1 Ord som har uppkommit i takt med nya företeelser

Klick och *Din tur* innehåller många ord som inte finns i *Toppen* och *Satsa på svenska*. Dessa ord hade antingen ingen betydelse då, fenomen som ordet representerar var inte populärt eller de var okända för största delen av folket. De flesta av dessa ord kom till på grund av den teknologiska utvecklingen och några har lånats in från engelskan. Jag presenterar eller föreslår också möjliga alternativ eller motsvarigheter från *Toppen* och *Satsa på svenska* till dessa nya ord.

Tabell 1 – Ord som har uppkommit i takt med nya företeelser och som inte finns på *Satsa på svenska* eller *Toppen*.

DIN TUR	KLICK
bikini	-
chatta	chatta
cd-skiva, cd-spelare	dvd
dator	dataspel (<i>dator</i>)
e-post	e-post, mejl
nät	uppdatera, hemsida
shoppa (<i>handla</i>)	-
snöbräda (<i>åka snowboard</i>)	åka snowboard

Såsom man kan se, det finns ovanför en tabell där det har listats ord som har uppkommit i takt med nya företeelser. Några ord finns inte i båda böckerna och därför det finns bara ett streck som möjlig motsvarighet till något ord.

Chatta, *e-post*, *mejl*, *uppdatera*, *hemsida*, och *nät* har alla inlånats eller översatts direkt från engelska och behovet av dem har kommit med den teknologiska utvecklingen. Alla har fått också försvenskad stavning för att det är lättare att uttala och böja dem och de anpassar sig bättre i svenskans ortografi. *Chatta*, *e-post*, *mejl* och *uppdatera* är direkta lån, medan *hemsida* och *nät* är betydelselån. Enligt Nyordsboken (2000) *chatta*, el. tjatta, samtala via internet kom till svenska språket 1994, *e-post* kom 1992, *mejl* 1996, *hemsida* 1995 varför det är naturligt, att de inte finns i de två äldre läroböckerna.

Andra direkta lån är *shoppa*, *cd-skiva*, *cd-spelare*, *dvd* och *bikini*. Nyordsboken berättar att *cd-skiva* och *cd-spelare* kom till svenska språket 1983 och *dvd* 1995. Enligt Nyord i svenskan från 40-talet till 80-talet (1986) *bikini* är redan från 1946. *Satsa på svenska* och *Toppen* har båda ordet *handla* som motsvarighet till *shoppa* och *Din tur* har också det i slutet av boken när man kollar alla ord i registret. *Klick* ger inget alternativ till detta ord. Enligt SAOB (<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>) kom *shoppa* till det svenska språket på 1950-talet.

Cd-skiva, *cd-spelare* och *dvd* är normala ord nuförtiden som föddes på grund av den teknologiska utvecklingen och på 1980-talet var den teknologiska utvecklingen i en sådan punkt att *bandspelare* som har kommit till svenska språket 1951, (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal: 1986), *skivspelare* och *band* (bandinspelning) var normala saker i ett vardagligt liv. *Grammofon* är en lite äldre apparat, men det har också tagits med. Alla dessa fyra ord finns i *Satsa på svenska* och/eller *Toppen*, men inte i *Klick* eller *Din tur*.

Dator är en vanlig del av det västerländska vardagliga livet, men på 1980-talet hade få en dator. Det har haft olika namn förr, såsom matematikmaskin och datamaskin, men det är naturligt att ordet inte finns i svenskläroböckerna i någon form på 1980-talet. Enligt Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal (1986) kom ordet *dator* till svenska språket 1969.

Snowboardåkning tog sin början på 1960-talet och det var fortfarande ett sällsynt fenomen på 80-talet i Finland och därför finns det inte heller i svenskläroböckerna från 80-talet. På 2000-talet har snowboardåkning blivit så vanlig att uttrycken *snöbräda* och *åka snowboard* finns i läroböckernas ordförråd. *Snowboard* har lånats in i engelska och *snöbräda* är dess direkta översättning. Enligt Nyordsboken (2000) debuterade *snowboard* 1983 i det svenska språket medan *snöbräda* gjorde det redan 1970.

Alla dessa ord är sådana som inte ens finns i ordregistret i slutet av *Toppen* och *Satsa på svenska*, där det också finns ord från extra stycken och övningar. Ämnesområdena i *Klick* handlar mer om teknologi och därför har det också lite mer teknologiska ord än *Din tur*.

4.2 Ord som inte har accepterats i ett vårdat språk förr och ord som har fått en ny betydelse

Det finns många ord som har räknats som slang någon gång eller som har varit för olämpliga för skriftspråk av någon annan anledning någon annan orsak på 1980-talet och kanske därför förekommer dessa ord inte i *Toppen* eller *Satsa på svenska*. Här har jag samlat in alla ord, som inte alls finns i de två äldre böckerna och som enligt mina källor har varit slang eller på något annat sätt olämpliga för ett vårdat språk. Slangord kan också ha betytt något annat förr i tiden och ordet kan ha fått sin slangbetydelse genom betydelseändring. Med betydelseändring menar jag också ord som har fått en ny betydelse utan att de någonsin hade räknats som slang. Alternativt kan ord fortfarande ha slangbetydelse och ordet har fått beteckningen ”slangord” i samband med den finska översättningen i ordlistan.

Tabell 2 – Ord som finns bara i *Din tur* och *Klick* och som inte accepteras eller har accepterats i ett vårdat språk.

DIN TUR	KLICK
grabb, kille	kille (<i>grabb</i>)
(<i>häftig, talspråkligt.</i>)	häftig
(<i>munkjacka</i>)	munktröja
-	mysig
-	(ett) måste
pryl	-
sjyst	schyst (talspråkligt.)
skoj (<i>skojig</i>)	skojig, skoja
tjej	tjej
(<i>toalett</i>)	toa
tuff	(<i>tuff</i>)

I tabellen 2 finns ord som har varit talspråkliga någon gång. *Häftig* och *schyst* har markerats som talspråkliga, men det finns inte någon allmän linjedragning när det ska göras. Det kommer fram eftersom båda böckerna inte har gjort det.

Grabb är från 1880-talet och det användes redan då i Stockholmslangan (Kotsinas 2003:47,66) och det var ett mycket populärt alternativ till ordet *pojke* redan på 1980-talet. *Grabb* har haft betydelsen ”gatpojke” (Kotsinas 2003:28) och i *Din tur* har ordet översatts med finskans ”poika, jätkä, heppu” varav de två sistnämnda är lite slangaktiga och vardagliga ordet också i finska. *Klick* känner också till ordet *grabb* fast det inte förekommer i de centrala huvudstyckena. Ordet har inte markeringen ”talspråkligt”.

Kille är från 1880-talet och såsom *grabb* användes det i Stockholmslangan (Kotsinas 2003:66). *Klick* och *Din tur* ger alternativet *pojke* i sina ordförråd, medan *Satsa på svenska* och *Toppen* känner inte alls ordet *kille*, inte heller i de extra styckena. *Pojke* tycks vara det enda uttrycket till betydelsen *pojke* i läroböckerna i början av 1980-talet, medan på 2000-talet finns det mer variation.

Häftig är ett ord som har fått en ny betydelse. Förr i tiden betydde ordet helt enkelt att något sker med plötslig och intensiv styrka medan ordet har fått en annorlunda innebörd, något är trendigt eller anslående. I ordböckerna har det många gånger markeringen vardagligt (Strömquist 2011:239). *Din tur* har också ordet i extra stycken och någon markering om att ordet vore talspråkligt, men *Klick* har ingen markering. *Toppen* har ordet *toppen* som kunde tänkas vara en motsvarighet till *häftig*. Enligt Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal (1986) har *toppen* kommit till det svenska språket 1970. *Toppenbra* var känt redan 1962. I detta fall har boken *Toppen* följt med i sin tid, men det finns inga andra slangartade ord i boken.

Munktröja är ett intressant ord, eftersom varken SAOB eller SAOL känner till ordet. *Munkjacka* som finns i *Din tur* är däremot ett vanligt ord. Språkbankens korpusar (<http://spraakbanken.gu.se/korp/>) ger 470 träffar till ordet *munkjacka* medan *munktröja* får bara 114. *Satsa på svenska* och *Toppen* känner inte till ordet ”huppari”. Det är lite svårt att bestämma om detta ord är slangartat eller inte, men eftersom jag inte hittade *munktröja* i ordböcker räknar jag med ordet för talspråkligt i ett vardat språk, men det kan också vara att ordet har blivit populärt i och med att klädplagget har blivit populärt.

Mysig och dess nutida betydelse är från 1954 (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal 1986), men det har blivit mer populärt under 2000-talet och ordet har fått olika variationer, såsom *mysbyxor* och *myskväll*. Bara *Klick* känner detta ord.

Ett måste är ett bra exempel på ett betydelselån. Någon sak är ”ett måste”, dvs. en nödvändighet, människan måste ha det. Ordet kommer direkt från engelskans ”must”. Svenskan har följt engelskans exempel eftersom verbet ”must” har börjats användas som substantiv i engelskan och *måste* är också ett verb. Vanligen betyder *måste* att någon sak måste göras, det är alltså ett tvång. I detta fall använder *Klick* ordet i meningen ”Pommern är ett måste” och det är i betydelsen ”nödvändighet”, något du måste se det. Ordet är översatt med finskans ”ehdoton, pakko, must”. Det är mångtydigt om ordets betydelse har förändrats på lösande sätt att ordet kan räknas som ord som har uppkommit i takt med nya företeelser eller noggrannare som begrepp som har uppkommit på grund av engelskans påverkan. Det mest troligaste är ändå att det har uppfattas först som slang. Det har åtminstone skett förändring i ordklassen och ordets användningsområde har utvidgats. Kanske man kan tala här om betydelseglidning också.

Pryl är vardagligt språk enligt SAOL. SAOB berättar att den nuvarande betydelsen är från 1940-talet. Ordet finns bara i *Din tur*. Ordet har inte haft någon mycket stark slangbetydelsen, men det kan vara en orsak till att det inte finns i de andra böckerna.

Sjyst, *schyst* och även *schysst* kommer från det franska ordet *juste* (Strömquist 2011:86). I slang betyder ordet ”bra” eller ”trevlig”. Både *Din tur* och *Klick* har ordet i det centrala ordförrådet, eftersom det ingår i huvudstyckena, men bara *Klick* har markeringen ”talspråkligt”.

Skoj, *skojig*, *skojja* finns i slangböckerna från förra hälften av 1900-talet (Kotsinas 2003:287). Båda läroböckerna verkar anse att orden är väsentliga och vanliga i språket, eftersom de tar upp ordets olika förekomstformer (substantiv och adjektiv), de är inte talspråkliga enligt läroböckerna och de finns i huvudstyckena som är centrala för min studie. Enligt Nusvensk ordbok (Östergren 1964) har ordet ännu på 1964 ansetts vardagligt och kanske därför förekommer inte ordet i *Toppen* eller *Satsa på svenska*.

Tjej är ett mycket gammalt svenskt slangord som kommer ursprungligen från romani. Fast det är från 1850-talet (Kotsinas 2003:65) och ett mycket populärt ord i stället för *flicka* genom många årtionden, är det intressant att *Satsa på svenska* och *Toppen* inte har det i sina ordförråd, inte ens när det räknas med alla ord som finns i dessa läroböcker. *Tjej* hade under en period kring förra sekelskiftet bibetydelsen ”prostituerad kvinna” (Kotsinas 2003:151) och det kan vara en orsak till att detta inte används ännu på 1983. *Satsa på svenska* och *Toppen* använder bara *flicka* och det finns också i *Klick* och *Din tur*, men *tjej* tycks vara det dominerande alternativet i de två nyare läroböckerna.

Toa finns bara i boken *Klick*. *Toa* kom till svenska språket 1950 (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal, 1986) och det anses fortfarande vara talspråk, ordet är en förkortning av ordet *toalett*. *Klick* har också skrivit att det är ett talspråkligt uttryck. *Din tur* använder ännu formen *toalett*. De gamla läroböckerna ger inget alternativ till ordet ”wc”.

Tuff är ett sent lånord enligt Nusvensk ordbok (Östergren 1964) och det var slang på 1956 och det är ännu ett talspråkligt ord. I *Klick* förekommer ordet utanför huvudstyckenas ordförråd.

Syrra och *farsa* som finns i *Klick* är uppseendeväckande och någon kunde tro att de är nya slangord. Det är inte ändå frågan om några nya uttryck, eftersom redan *Toppen* har ordet *morsa*, som är

översatt med finskans ”äiti, mutsi”. Orden har förvarat sin slangbetydelse hela tiden och det står en markering i samband med orden *syrra* och *farsa* att de är talspråkliga. Bara *Toppen* har inte skrivit någon markering till ordet *morsa*.

Tabell 3 – Ord som har fått en ny betydelse.

SATSA PÅ SVENSKA	TOPPEN	DIN TUR	KLICK
mager	-	-	-

Tabellen 3 presenterar ord som har fått en ny betydelse. Det finns bara ett exempel på ett ord som har förändrat sin betydelse och nu är det bara frågan om nyansskillnader.

Satsa på svenska använder ordet *mager* som motsats till tjock. Detta väcker uppmärksamhet, eftersom åtminstone jag alltid har sett och hört bara ordet *smal* som motsats till tjock när man talar om människans utseende. Nuförtiden begrips *mager* lite negativt och det är inte lämpligt använda ordet i vilket sammanhang som helst. Det var ändå svårt att jämföra och studera saken, eftersom *Toppen*, *Klick* och *Din tur* inte ger något alternativ till ordet ”laiha”, fast alla ord i böckerna tas hänsyn till, också orden i de extra styckena. Det är konstigt, eftersom det är ett ganska vanligt ord och jag kunde anta att det hör till det centrala ordförrådet som nybörjare ska lära sig eller behöva. Ordet *smal* finns i register av *Din tur* och *Satsa på svenska*, men det är översatt bara ”kapea” på finska, liksom ”den smala vägen”. *Toppen* känner inte till orden *smal* eller ”laiha” i några kontexter. Det känns att ordet ”laiha” nästan har blivit bannlyst.

4.3 Ord som speglar tidpunktens värld

Dessa ord är helt vanliga ord men de representerar bra sin egen tidsperiod och dess trender. Jag uteslöt alla ord som kunde tänkas vara med i ordförrådet i läroböckerna, men kanske saknas av en sekundär orsak. I denna del finns resten av alla betydelsefulla ord, som ännu inte har kategoriserats i de två föregående delar och ord som finns bara i *Toppen* och *Satsa på svenska*.

Tabell 4 - Ord som speglar tidpunktens värld

DIN TUR	KLICK	TOPPEN	SATSA PÅ SVENSKA
allergisk	-	-	-
cd-skiva, cd-spelare	dvd	bandspelare, band, grammofon	bandspelare, skivspelare
euro, cent	euro, cent	mark, penni	mark, penni
-	-	gräva upp rabatt	-
-	-	hjälpa till med höet	-
inreda	-	-	-
lärare	lärare	fröken, lärare	lärare
(mysli)	mysli	-	-
-	-	ordningsman, stordia	-
-	paddla	-	ro
papegoja	-	-	-
-	-	skala potatis	-
sortera	-	-	-
styvpappa (styvmamma)	styvpappa	-	-

Tabellen 4 ovanför presenterar ord som speglar tidpunktens värld. Med undantag av två ord (*styvmamma* och *mysli* i Din tur) finns alla andra ord i huvudstyckenas vokabulär.

Inreda, *sortera*, *allergisk*, *papegoja* och *paddla* är goda exempel på nutida trender. Att inreda har varit ett populärt fenomen på 2000-talet och det kommer många olika slags inredningsprogram på TV. Man kan nästan påstå att inredning har varit nästan som ett modedefenomen varför det känns naturligt att svenskläroboken har ett sådant ord med i sitt ordförråd. På 1980-talet kunde fenomenet anses vara något som bara gällde en liten del av folket. Ordet *inredningsarkitekt* kom till svenska språket först 1965 (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal, 1986).

Miljöfrågor betonas mer och mer hela tiden och också läroplanen säger att närmiljön hör till de centralaste ämnesområdena. Därför är det inte konstigt att *sortera* har tagits med till ordförrådet.

Allergisk fortsätter på samma linje. Det talas hela tiden mer och mer om olika födoämnesallergier och dieter och människor är mer medvetna om sina allergier.

Papegoja är ju ett helt vanligt ord och de finns också förr, men i *Din tur* talas det om *papegoja* som keldjur. I *Satsa på svenska* och *Toppen* har ordförrådet nöjt sig med att ha med bara de vanligaste keldjuren och djur såsom *hund*, *kat*, *häst* och *ko*. *Papegoja* skulle inte alls ha passats till den där gruppen och ordförrådet i dessa böcker.

På 1980-talet rodde människor, nu paddlar de bara i läroböckerna. Att ro är inte alls en bekant hobby i *Klick* eller *Din tur*. Bytet av myntenheten i Finland framkommer också i läroböckerna. Skolpraxis har förändrats, hur många har ännu en ordningsman på högstadiet? Overheadprojektorer har förbytts i videoprojektorer och stordior (ordet kom till svenskan 1968 (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal, 1986)) behövs inte mer. Intressant är att alla dessa ord har ansetts troligen vara viktiga, eftersom de finns i ordförrådet i huvudstyckena.

Skala potatis och *gräva upp rabatt* var kanske viktiga ord för en 13-årig elev på 1980-talet, men om vi tänker nu på en 13-årig elev, hur sannolikt behöver eleven ordet *rabatt* eller *gräva upp rabatt*? Största delen av dagens elever har aldrig gjort det, kommer inte heller att göra och några har aldrig sett, hur man gräver upp rabatt. I *Toppen* finns detta ord i ett kapitel där eleverna städar i skolan och målar portar och denna händelse låter också sällsynt nuförtiden. Att *skala potatisar* är ett bra exempel på att olika händelser i böckerna på 1980-talet beskrevs oftare på ett mer konkret sätt än nuförtiden.

Intressant är att det används *fröken*. När man söker ”opettaja” i ordregistret i *Toppen*, ger det bara ordet *fröken*, men inom parentes står att det används bara om en kvinna. I alla de andra läroböckerna betyder ”opettaja” bara *lärare* och *fröken* bara ”neiti”.

Styvpappa reflekterar det nutida samhället och hur det finns många olika familjer. Detta ord förekommer inte i *Toppen* och *Satsa på svenska* och den enda familjeformen som finns i böckerna är en kärnfamilj. Ordet *styvfamilj* kom till det svenska språket 1982 (Nyordsboken, 2000), men *styvpappa* och *styvmamma* är troligen lite äldre.

Mysli debuterade i det svenska språket 1970 (Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal, 1986) och kanske därför finns det inte med i *Satsa på svenska* och *Toppen*. Ordet var så färskt i början av 1980-talet. Både *Klick* och *Din tur* känner ordet.

Orden *grammofon*, *bandspelare*, *skivspelare* och *band* behandlade jag redan i föregående avsnitt (4.1).

5 DISKUSSION

I detta kapitel kommer jag att sammanfatta resultaten och diskutera det. Sedan redogör jag för undersökningsprocessen och vilka problem som dök upp. Till slut granskar jag reliabilitet och validitet hos studien.

5.1 Sammanfattning av resultat och diskussion

Min första forskningsfråga var om det finns några ord som var helt vanliga i böckerna på 1980-talet men som är frånvarande i de nyare böckerna. Det finns inte många enskilda ord som är frånvarande i de nya böckerna, men den teknologiska utvecklingen har orsakat att orden *stordia*, *grammofon*, *band*, *bandspelare* och *skivspelare* behövs inte mycket nuförtiden i det alldagliga språket, fast några av dessa ord var helt vanliga på 1980-talet. Majoriteten av finländarna bor också i städerna nuförtiden och landsbygden har tappat sin popularitet. Allt färre människor idkar jordbruk. Alla har inte möjlighet att *hjälpa till med höet* eller inte ens *gräva upp rabatt*, varför det är naturligt att sådana ord som beskriver fenomen som sällan görs, lämnas bort i ordförrådet av läroboken. Samhälleliga förändringar såsom bytet av valutan orsakar naturligtvis det att orden *mark* och *penni* faller i glömska.

Min andra forskningsfråga var om några ord har ersatts av andra. Ordet *fröken* används nästan inte alls i skolan nuförtiden utan det är *lärare*, när man talar om en kvinnlig person. Engelskans påverkan syns på ordet *shoppa* som har kommit vid sidan av ordet *handla*. Det är inte ändå möjligt att *shoppa* skulle ersätta *handla* helt eftersom *shoppa* anses i en betydelse som ”shoppa kläder”, medan *handla* betyder att handla t.ex. mat. Det kan vara att *mager* är ersatt av ordet *smal*, men mitt material gav ingen bekräftelse på denna tolkning. Åtminstone har ordet *mager* fått en negativ konnotation att personen är smal på ett sjukligt sätt. Det är också möjligt att *mager* har haft redan på 80-talet denna konnotation, men lärobokförfattare har inte vetat det och de har ansett ordet vara helt neutralt.

Min sista forskningsfråga var om det har uppkommit nya ord som saknas i ordförrådet ännu på 1980-talet men som nu är vardagliga i svenskläroböcker. Ett enkelt svar är ja, det har kommit

många nya ord med i ordförrådet. Det här är en fråga, som man får svar på kapitlen 4.1 och 4.2 och det finns kvantitativt mest svar på denna fråga, vilket är förstaeligt eftersom uppkomsten av nya ord är ofrånkomlig. Det har kommit nya ord till ordförrådet i läroböckerna, därför att det har kommit nya företeelser i världen i takt med den teknologiska utvecklingen. Ord som har ansetts olämpliga för ett vårdat språk förr har blivit accepterade eller läroböckerna har tagit med fler talspråkliga ord än på 1980-talet och hela tiden blir det nya trender som inte var så populära förr än nu.

Det mest avsevärda enskilda resultatet är kanske orden *tjej* och *kille*. Idag upplever majoriteten av språkbrukare dessa ord utan konnotation, men man ansåg dessa ord uppenbarligen ännu på 1980-talet för talspråkliga eller slangartade att de inte hade tagits med i ordförrådet av läroböcker. Det vore av intresse att undersöka när dessa ord har blivit antagna i ordförrådet i svenskläroböcker. Utvecklingen har också hunnit så pass långt att ordet *grabb* också finns i ordförrådet nuförtiden. Orden *flicka* och *pojke* har alltså fått fler synonymer när man har kommit till 2000-talet.

Mina hypoteser visade sig vara rätta, den teknologiska utvecklingen är den mest produktiva faktorn i ordförrådsutveckling och gamla slangord har kommit med i de nyare läroböckernas ordförråd. Den allmänna linjen verkar vara att ett teknologiskt ordförråd har tagit plats från hemarbeten och vardagliga saker, precis som i det verkliga livet också, eftersom det i de två nyare svenskläroböckerna inte finns så mycket ordförråd som rör arbetsuppgifter utomhus som i de två äldre läroböckerna. Enligt mina resultat är det enda språket engelska varifrån svenskan lånar in nya ord och tendensen tycks fortsätta i framtiden. Jag antog också att något gammalt slangord hade ersatt något vanligt äldre ord i de nyare läroböckerna. Detta har inte helt skett utan det har bara uppkommit nya synonymer till äldre ord.

I allmänhet har *Satsa på svenska* och *Toppen* fler ord som betyder någonting konkret, såsom *gräva upp rabatt*, *skala potatis*, *måla*, *åka skidor* och *hjälpa till med höet*. Händelserna i böckerna utspelar sig hemma, i skolan, utomhus och man gör konkreta saker, medan *Klick* koncentrerar sig mer på teknologin och vad som sker på nätet. *Din tur* är en mer traditionell lärobok än *Klick*, det finns händelser, resor, hobbyer och fritidssysslor, men händelserna placerar sig inte så mycket i skolan och utomhus som i de äldre svenskläroböckerna. De teman som behandlas i alla fyra böckerna är inte så olika, även om tidsperioden speglas i dem, eftersom det inte finns avgörande skillnader mellan de teman som de två läroplanerna har tar upp. Därför anser jag att temana inte påverkade mina resultat. Ordförråden i de nyare läroböckerna strider inte mot det som 2004 års läroplan har ställt upp som mål, eftersom dess föreskrifter är så breda att de inte ger exakta avgränsningar för ordförråden och man kan tolka dem på många olika sätt.

Oppilaalle vieraat kielet (1976) som presenterar grundordförrådet för svenskläroböckerna har bara orden *fröken*, *mark* och *penni* som har kommit speciellt bra fram i mina resultat. Boken har inte orden *smal* eller *mager* i sitt ordförråd. Boken berättar också de centralaste teman som man måste behandla i svenskundervisningen eller i en svensklärobok, och alla andra ord i mina resultat passar ihop med dessa ämnesområden som har nämnts: vardagligt liv, människosamfund och samhällligt liv och människans omgivning. Att ta med vissa ord har alltså ändå varit bokförfattarnas beslut och därför lämnar det rum för tolkning, om resultat ger en fingervisning om verklig ordförrådsutveckling. Speciellt när båda läroböckerna inte har samma ord utan bara den ena läroboken, kan man inte bekräfta saken.

Såsom Alanen (2000, se kapitel 2.2) konstaterade försöker ämnesområdena i läroböckerna vara nära ungdomar och det kräver vissa språkliga element. Detta syns speciellt i *Klick*, där hela intrigen är att huvudpersonen har en egen hemsida. Språket på nätet är förstås lite ledigare än normalt skriftspråk, vilket kan höja antalet talspråkliga ord i läroboken, men *Din tur* är inte konservativare bok än *Klick*. Det kan vara så att nuförtiden används mer talspråk i läroböckerna: Attityder till dess användning har kanske förändrats eller det kan bara bero på att läroböckerna inte mer kontrolleras av Skolöverstyrelsen såsom på 1980-talet.

Många slangord är ganska gamla, t.ex. från den första hälften av 1900-talet och de fanns ändå inte med i läroböckerna på 1980-talet. Det kan betyda att man förr hade en strängare linje med språket och språket i läroboken måste vara mycket vårdat. *Satsa på svenska* representerar denna tanke bra, den har inga slangord, medan medtävlaren *Toppen* har tagit med verkligen få slangord. Nuförtiden är språket mycket ledigare i de nya läroböckerna och många talspråkliga ord och slang tas med. Vem som helst kan använda t.ex. orden *tjej* och *kille* utan att det blir konnotationer.

Att placera talspråk eller slang i läroböcker kan bero också på viljan att språket skulle vara autentiskt och åtminstone i någon mån, medan det förr inte spelade så stor roll. Det har ändå inte markerats många gånger inom parentes om ordet är talspråkligt i dessa fyra läroböcker som jag forskade i, fast Grünbaum (1987, se 2.2) betonade att man borde göra det i läroböcker så att inlärare får kunskap om ordens olika betydelsenyanser. Det finns också skillnader mellan läroböckerna, enligt *Klick* är ordet *schyst* talspråkligt, medan *Din tur* inte har gett någon extra markering om det.

I framtiden kommer troligen tendenser upprepas i svenskläroböckerna. Teknologi föråldras och uppfinningar går ut ur i mode och i takt med det kommer också ordförrådet att förändras. Snart behöver vi inte ord såsom *dvd* och *cd*. Ord som betraktas nu som slang kan bli accepterade i ett

normalt språk och i läroböcker. Engelska kommer att vara också i fortsättningen det språk där man lånas in flest ord. Förändringarna i samhället kommer att linjera innehållet i svenskläroböckerna, eftersom ämnesområden och händelser tas från det verkliga livet. Det påverkar också ordförrådet. I framtida svenskläroböcker kommer vi kanske att ha ord som *vegan*, *celiakipatient*, *pekskärmobil*, *facebook applikation osv.*

5.2 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet betyder hur tillförlitliga resultaten och undersökningen är och om undersökningen kan upprepas på så sätt att man får samma resultat. Med validitet menar man det om ett test eller en mätare verkligen har mätt det som det borde mäta. Validitet indelas inre och yttre validitet. Inre validitet värderar hur kvalificerat undersökningen har planerats och genomförts medan yttre validitet värderar om resultaten kan generaliseras (Kalaja 2011:21).

Min undersökning var en kvalitativ innehållsanalys och det betyder att jag själv måste komma ihåg att vara objektiv. Jag anser att jag var det, men jag nekar inte fullkomligt möjligheten att något ord kanske har utelämnats i resultaten på grund av min ovetskap. Det är så svårt att veta historien bakom ordet och olika variationer av det. Jag tror ändå att inget av större betydelse dock har utelämnats och om någon ska upprepa undersökningen, får personen samma resultat. Reliabilitet av resultaten kunde ha ökats genom att ta med fler läroböckerna till studien, men materialinsamlingen skulle ha blivit för omfattande med avseende på undersökningens omfattning.

Innehållsanalys var den lämpligaste metoden för mitt arbete, eftersom jag vill forska i svenskläroböcker. För att få exaktare resultat, kunde jag ha till exempel intervjuat någon som har använt *Toppen* eller *Satsa på svenska* i sin undervisning på 1980-talet. Jag kunde också ha tagit reda på om språket då var helt tidsenligt eller redan gammaldags. Det skulle ha varit ändå mycket svårt och kanske läraren hade inte kommit ihåg alla dessa uppgifter. Jag anser att metoden motsvarade de krav som mina forskningsfrågor ställde. Resultaten ger en inblick i tendenserna inom allmän ordförrådsutveckling och jag anser att läroböckerna som jag forskade i representerar tillräckligt genomgripande sina tidpunkter. Därför kan man anta att användningen av andra läroböcker som material skulle inte ha påverkat resultat på ett avgörande sätt.

6 AVSLUTNING

Syftet med min studie var att undersöka hur ordförrådet i läroböckerna för sjunde klass har förändrats under cirka 20 år (1983-2003). Jag samlade in materialet genom att betrakta fyra läroböcker och genom att göra innehållsanalys. Jag hade fyra böcker med i jämförelsen vilka var *Toppen*, *Satsa på svenska*, *Klick* och *Din tur*. Jag ville ta med sådana böcker från 2000-talet till undersökningen vilka fortfarande idag används mycket i undervisningen och därför valde jag *Klick* och *Din tur*, vilka båda publicerades 2003. *Satsa på svenska* och *Toppen* var däremot populära läroböcker i svenskundervisningen på 1980-talet.

I min studie ville jag redovisa, om några ord har ersatts av andra ord, om det finns några ord som har försvunnit ur ordförrådet under tidens gång och om det har uppkommit nya ord i ordförrådet. Såsom resultatet visade har det i takt med den teknologiska utvecklingen kommit många sådana ord till språket som inte fanns på 1980-talet och några nutida vardagliga ord hörde ännu inte till läroböckernas ordförråd på 1980-talet, eftersom de högst sannolikt ansågs för talspråkliga eller slangartade. Några ord har också utelämnats i de nya läroböckerna på grund av förändringen av samhället, alltså ord som anknyts till landsbygd och utomhusarbete, eftersom majoriteten av finländarna upplever dem onödiga när samhället har urbaniserats. Genom att undersöka detta ämne får man en vägledande uppfattning om den allmänna ordförrådsutvecklingen och man kan observera hurdan ordförråd svenskläroböcker erbjuder under denna tidsperiod.

Att klassificera ord till rätta kategorier var svårt, eftersom det var omöjligt att fastslå om ordet uppkommit vid behov eller om det redan hade funnits sedan tidigare, men bara hade använt mer sällan. Detta lämnade rum för tolkning. Några ord tycks inte ha någon egen kategori alls och det var också svårt att hitta på egna kategorier som representerar bäst olika fenomen av ordförrådsförändring. Om jag hade kategoriserat resultaten enligt mina forskningsfrågor, skulle det ha varit för otydligt. Jag skulle inte ha kunnat framställa intressanta fynd på ett lämpligt sätt, om det hade dykt upp något som mina forskningsfrågor inte ta hänsyn till. Jag ville att kategoriseringen baserar sig på teorin som har skrivits eftersom mina forskningsfrågor inte behandlar olika variationer av ordförrådsutvecklingen. Jag anser att dessa sätt ändå är en central faktor i min studie som borde beaktas.

Jag anser att mina forskningsfrågor var lyckade och jag har också lyckats svara på dem. Jag kunde också ha koncentrerat mig mer på vilka sätt har de nya orden bildats eller i vilken ordklass det har skett mest förändringar, men den sistnämnda hade krävt kvantifieringen och det skulle ha gjort

undersökningen meromfattande. Nu koncentrerade mig jag på att om det överlag skett någon förändring, men jag kunde också ha forskat djupare att hurdan förändring det har varit, t.ex. hur nya ord bildas, om det är fråga om sammansättningar, lånord från engelska eller något annat. Nu spelade dessa saker bara en biroll. Allt detta ska jag ta hänsyn till om jag fortsätter med detta ämne i mitt pro gradu-avhandling och jag ska ställa frågor som behöver mer genomgripande svar än bara ja/nej.

Klick och *Din tur* är redan 10 år gamla böcker och såsom alla vet har den teknologiska utvecklingen varit enorm under de senaste 10 åren. Till exempel Youtube grundades först 2005, Facebook 2004 och pekskrämsmobiler har blivit vanligare först på sista åren. För att ha kunnat se mer drastiska förändringar i resultaten kunde jag ha valt böcker som publicerades till exempel 2012, men jag ansåg först att tidskillnaden redan var tillräcklig. I min pro gradu-avhandling kunde jag ta med de nyaste läroböckerna, eftersom det redan har gått 10 år sedan *Klick* och *Din tur* publicerades. Innan jag samlade in mitt material insåg jag inte hur mycket världen har förändrats på så kort tid.

Om jag gjorde denna undersökning på nytt, skulle jag välja nyare böcker som material, men nu har jag möjlighet att undersöka hur mycket ordförrådet i svenskläroböcker har förändrats under de senaste 10 åren (2003-2013). Andra saker som kunde undersökas i pro gradu-avhandlingen är hur mycket talspråkliga ord används i läroböckerna och om antalet talspråkliga ord har förändras om man jämför de äldre och nyare läroböckerna. En annan fråga kunde vara att hur läroböckerna beaktar ordets olika betydelsenyanser dvs., i vilka situationer man kan använda olika ord med närliggande betydelser och om läroboken beaktar det på något sätt. Det skulle vara också intressant studera hurdan engelskas påverkan är på svenskläroböcker. Jag anser att det finns gott om ämnen som kunde undersökas i detta område.

7 LITTERATUR

Undersökningsmaterial

Ahokas, M. & Ainoa, A. & Alapudas H. & Kunttu, M. & Nikunlassi, M. & Nordgren A. 2003. *Klick 7 texter*. WSOY pro Oy Helsinki 1.-4.painos 2007.

Ahokas, M. & Ainoa, A. & Alapudas H. & Kunttu, M. & Nikunlassi, M. & Nordgren A. 2003. *Klick övningar 7*. WSOY Helsinki. 1.-6. painos, 2009.

Grönroos, E. & Kauppi, E. & Kokkonen, S. & Terävä, L. *Din tur 1 textbok*. 2003. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki 2003, 3.painos.

Kristiansen, I. & Henéll, S. & Hämäläinen, J. 1984. *Satsa på svenska 7, textbok*. Kirjayhtymä, Helsinki. Tampereen kirjapaino Oy Tamprint 1984.

Lampinen, P. & Jäminki, T. & Kärkkäinen, K. & Johnsson F. 1983. *Toppen 7 textbok*. Otava, Keuruu 1984. 1.-2. painos

.

Källor

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II – Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. PS-kustannus.

Alanen, K. 2000. *Ruotsin kielen lukion oppikirjat kulttuurienvälisen viestinnän näkökulmasta I*: Kalaja, P & Nieminen L. 2000. *Kielikoulussa – kieli koulussa*. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja; 58. Jyväskylä 2000.

Birch-Jensen, J. 2007. *Från rista till chatta. Svenska språkets historia*. BOP, Göteborg.

Bondpä, E. 2013. <http://hem.passagen.se/bondpa/grammatik> (läst 2.5.2013)

Carter, R. 1998. *Vocabulary: Applied Linguistic Perspectives*. London, UK: Routledge.

Edlund, L-E. & Heine, B. 1992. *Lånord i svenskan – om språkförändringar i tid och rum*. Wiken.

- Grünbaum, C. 1987. *Språket i texterna*. I: Nordiska språk- och informationscentret. *Läromedel i svenska i Finland*. Hanaholmens kulturcentrum 8-10 januari 1987. Seminarierapport nr 22.
- Hurtta, H. 2001. <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=1094> (läst 11.4.2013). Publicerad i *Helsingin Sanomat* 6.11.2001.
- Kalaja, P., Alanen, R. och Dufva, H. 2011. Minustako tutkija? Johdattelua tutkimuksen tekoon. I: Kalaja, P., Alanen, R., Dufva, H. (red.): *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas*. Helsingfors: Finn Lectura. 8-32.
- Karjala, K. 2003. *Neulanreiästä panoraamaksi - Ruotsin kulttuurikuvan ainekset eräissä keskikoulun ja B-ruotsin vuosina 1961–2002 painetuissa oppikirjoissa*. Väitöskirja, Jyväskylän Yliopisto. [Online]
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13368/9513914283.pdf?sequence=1> 73-77 (läst 12.3.2013)
- Kotsinas, U-B. 2003. *En bok om slang, typ*. Norstedts Ordbok.
- Kotsinas, U-B. 2007. *Ungdomsspråk*. Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 25. 184pp. Hallgren & Fallgren. Uppsala.
- Kouluhallitus. 1976. *Oppilaalle vieraat kielet. Ehdotus perustavoitteiksi ja perusoppiainekseksi peruskoulussa*. Oy Iisalmen sanomat.
- Kouluhallitus. 1982. *Peruskoulun ruotsin kielen oppimäärä ja oppimääräsuunnitelma*. Helsinki 1983. Valtion painatuskeskus.
- Lappalainen, A. 1992. *Oppikirjan historia. Kehitys sumerilaisista suomalaisiin*. WSOY, Porvoo.
- Malmgren, S-G. 1994. *Svensk lexikologi. Ord, ordbildning, ordböcker och orddatabaser*. Studentlitteratur, Lund.
- Mikkilä, M. & Olkinuora, E. 1995. *Oppikirjat ja oppiminen*. Painosalama Oy.
- Nyordsboken med 2000 nya ord in i 2000-talet*. 2000. Svenska språknämnden. Norstedts Ordbok.
- Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal*. 1986. Svenska språknämnden 1986.

Pettersson, G. 1996. *Svenska språket under sjuhundra år – En historia om svenskan och dess utforskande*. Studentlitteratur, Lund.

SAOB (Svenska akademiens ordbok) [Online] <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> (läst 26.3.2013)

SAOL (Svenska akademiens ordlista) [Online]

http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista (läst 26.3.2013)

Sjöström, S. 2006. *Språkets struktur, betydelse och användning*. Norstedts Akademiska Förlag.

Strömquist, S. 2011. *Vart är vart på väg? Och andra språkfrågor i tiden*. Norstedts.

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Utbildningsstyrelsen 2004. *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004*. <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf> (läst 2.4.2013)

Östergren, O. *Nusvensk ordbok*. 1964. Åttonde bandet Stockholm.